

Tütün Kontrolünde Toplum Eğitimi İçin Taraflar, Modeller

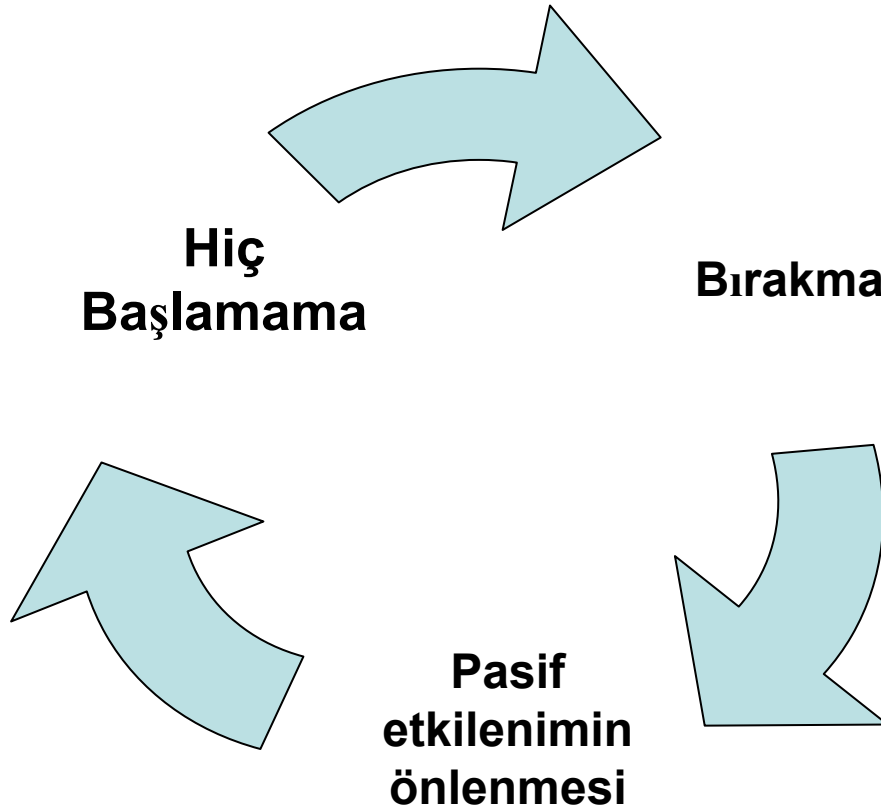
Prof. Dr. Dilek ASLAN

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı
Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER)-Tütün İle Mücadele Çalışma Grubu Üyesi
Ankara İl Tütün Kontrol Kurulu Üyesi

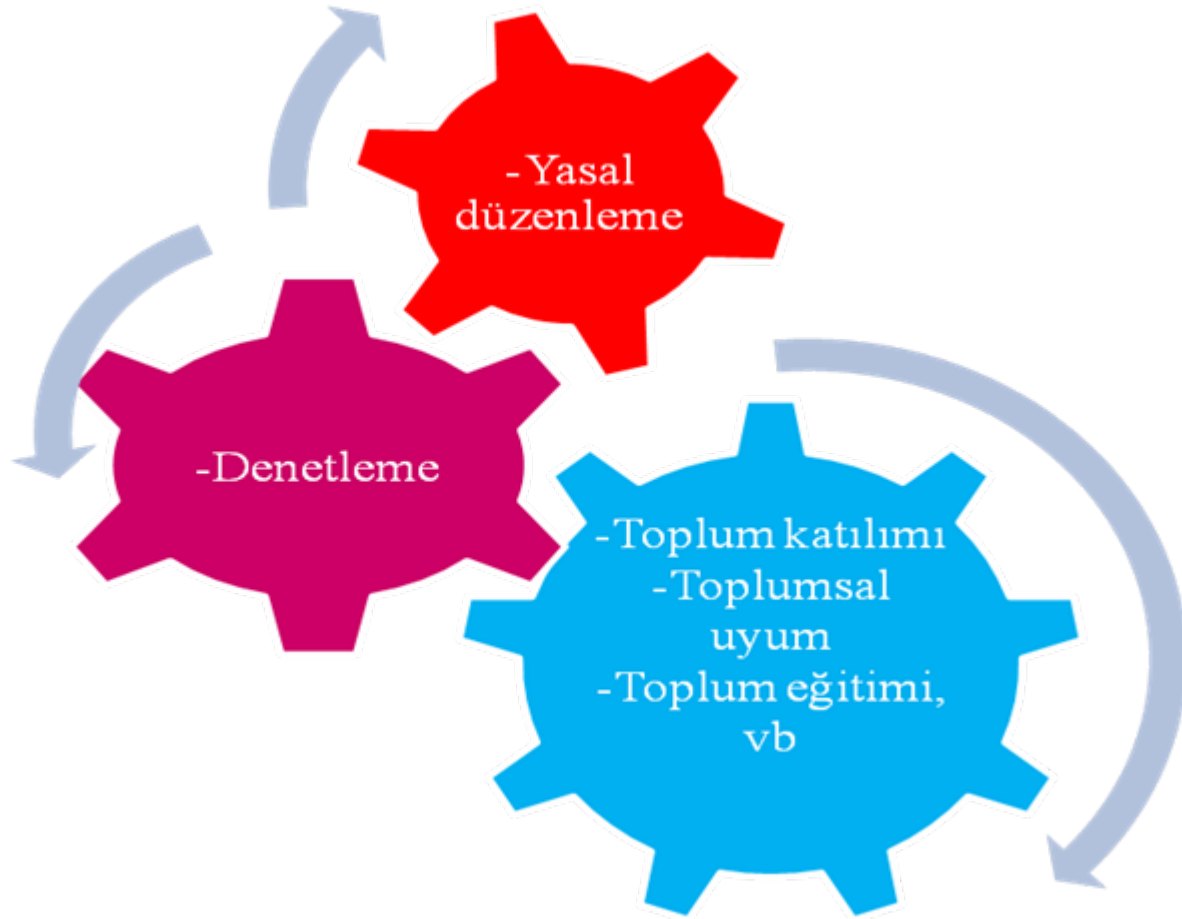
diaslan@hacettepe.edu.tr

10 Mayıs 2011, Kocaeli

Tütün Kontrolü Basamakları

Kapsamlı tütün kontrolü yaklaşımının öne çıkan bileşenleri

EĞİTİME VURGU

Ulusal dokumanlar

Uluslar arası dokumanlar

Tütün Kontrolü

Bireylere yönelik eğitim
Toplum eğitimi

Tütün Kontrolü

Sağlığın korunması

Sağlığın geliştirilmesi

Tütün Kontrolü

Sağlığın geliştirilmesi tanım olarak sağlığa yönelik herhangi bir davranış ve yaşam durumu için; eğitim, örgütsel, ekonomik ve çevresel desteklerin bileşkesidir.

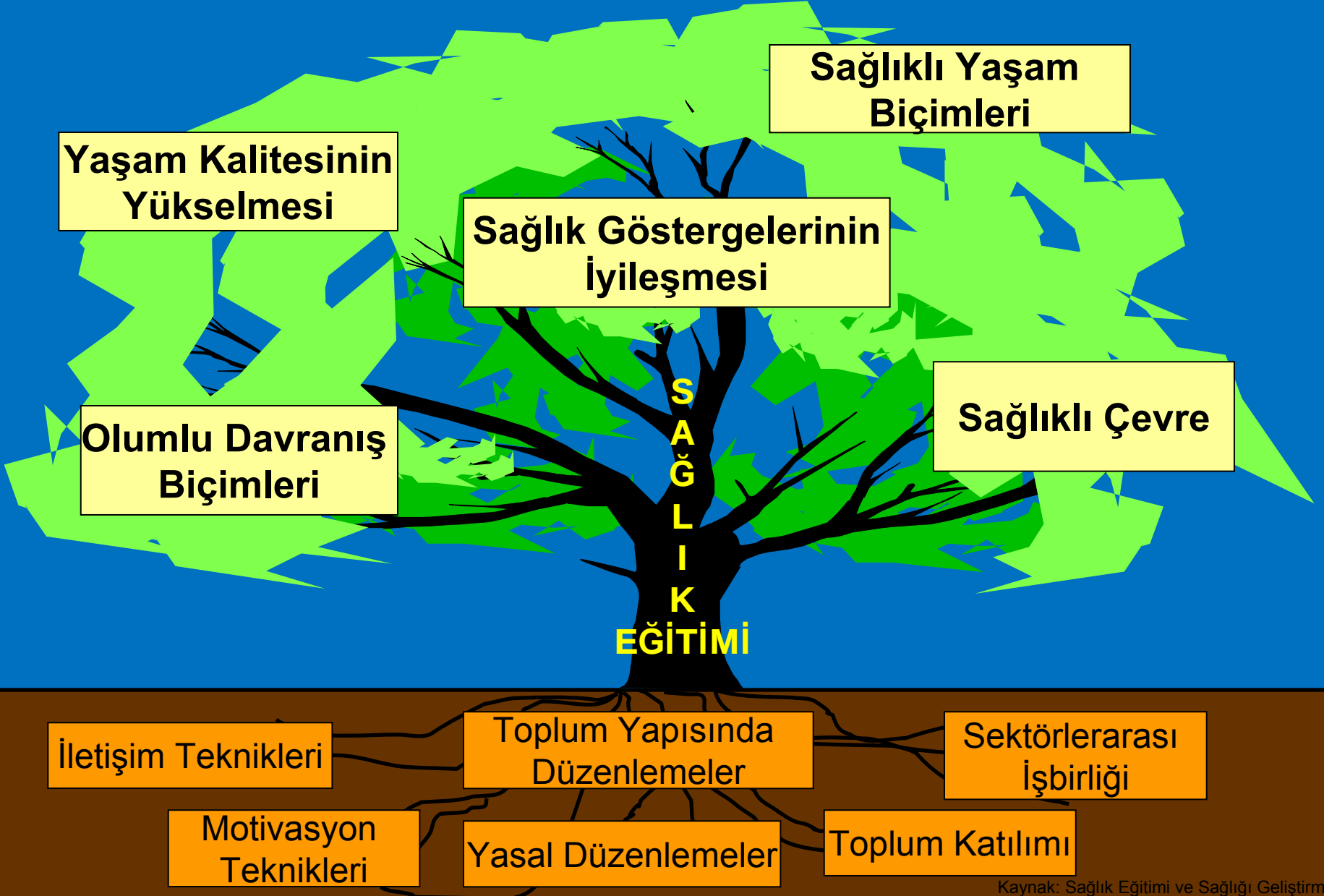

SAĞLIĞIN GELİŞTİRMESİNDE BAŞARI İÇİN;

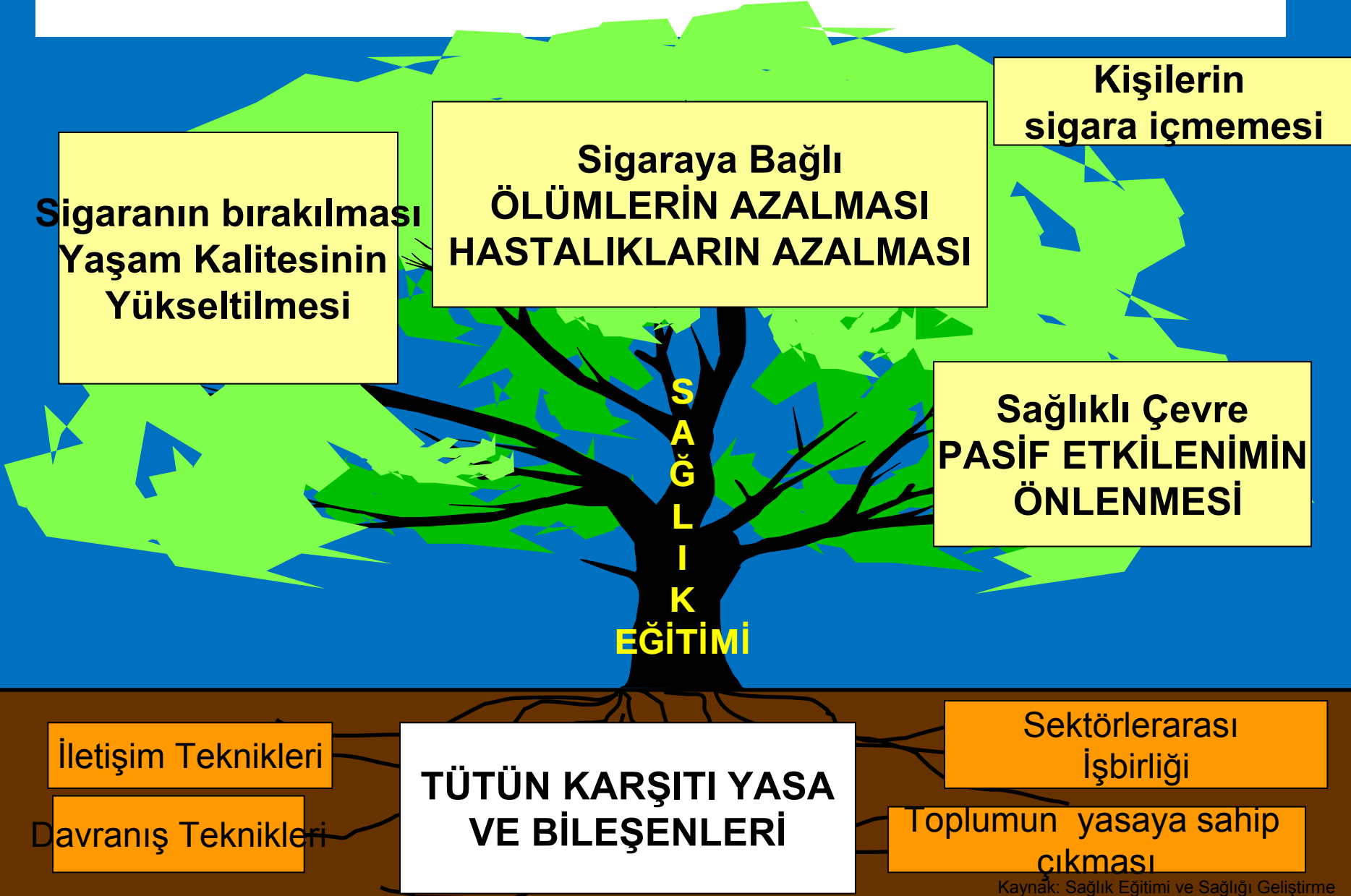
- ✓ BİREYE YÖNELİMİN YANISIRA, FİZİK VE SOSYAL ÇEVRE MÜDAHALELER OLMALI,
- ✓ GÜÇLÜ KAMU POLİTİKALARI OLUŞTURULMALI,
- ✓ DESTEKLEYİCİ ÇEVRE YARATILMALI,
- ✓ TOPLUM KATILIMI SAĞLANMALI,
- ✓ KİŞİSEL BECERİLER GELİŞTİRİLMELİ,
- ✓ SAĞLIK HİZMETLERİNİN YENİ GEREKSİNİMLERE UYUMU SAĞLANMALI..

SAĞLIĞI GELİŞTİRME

ÖRNEK: TÜTÜNSÜZ TÜRKİYE

Tütün Kontrolü

SAĞLIK EĞİTİMİ;

HEDEF İÇİN ÖNEMLİ BİR ARAÇ....

ÖRNEK: TÜTÜNSÜZ TÜRKİYE

S
A
Ğ
L
I
K

Sigaranın bırakılması
Yaşam Kalitesinin
Yükseltilmesi

ÖLÜ
HASTA

ğlı
ALMASI
ZALMASI

Kişilerin
sigara içmemesi

Sağlıklı Çevre
PASİF ETKİLENİMİN
ÖNLENMESİ

İletişim Teknikleri

Davranış Teknikleri

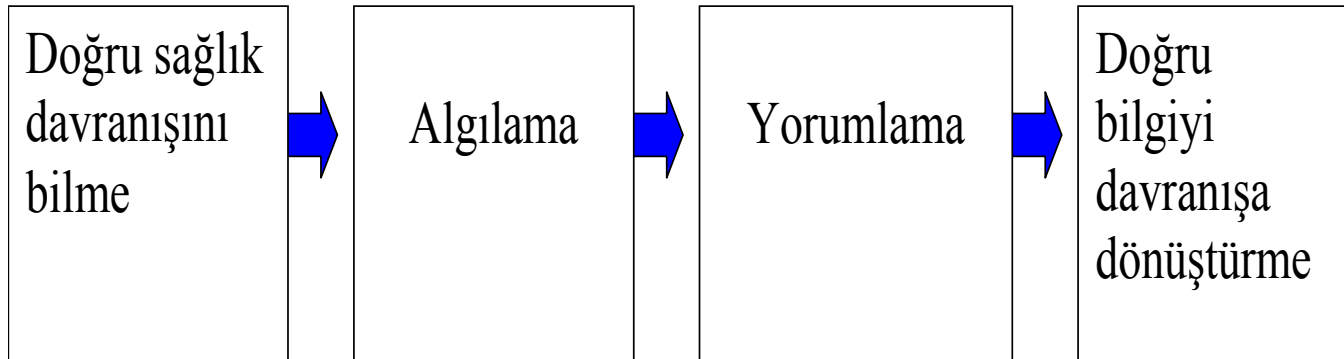
TÜTÜNSÜZ
VE Bİ

EĞİTİMİ

Sektörlerarası
İşbirliği

Toplumun yasaya sahip
çıkması

BİLGİDEN DAVRANIŞA...

**FARKLI MODELLER
KULLANILABİLİR..**

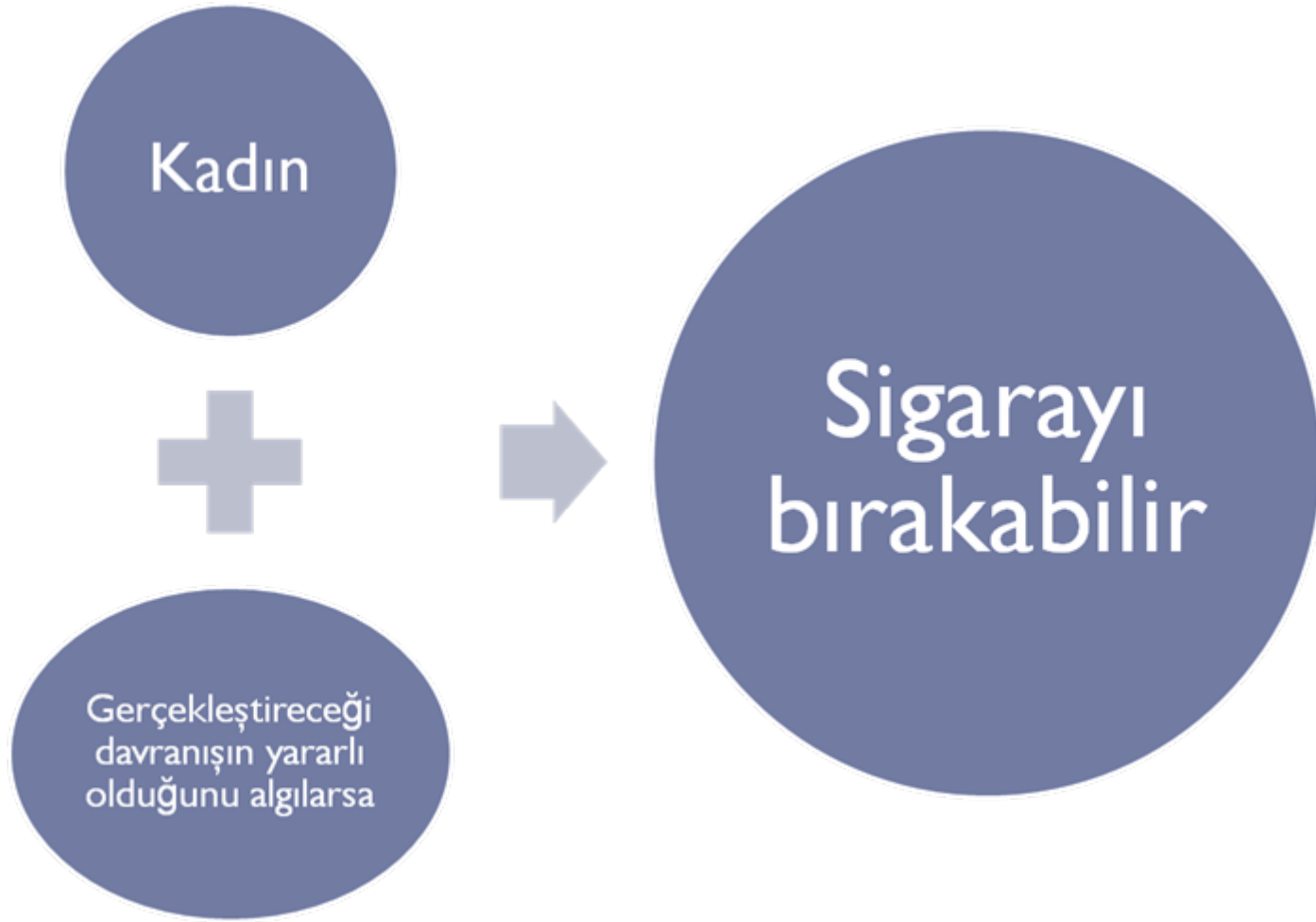

SAĞLIK İNANÇ MODELİ

1950 yılında geliştirilmiş bir modeldir. Kimi insanların neden sağlığı koruma davranışlarını gösterirken, diğerlerinin bu davranışa sahip olmadığını açıklamaya çalışır.

SAĞLIK İNANÇ MODELİ; ÖRNEK

SOSYAL ÖĞRENME MODELİ

Sosyal ortamlarda öğrenme

TAKLİT ETME..
BİRBİRİNDEN ÖĞRENME...

SOSYAL ÖĞRENME MODELİ

Sosyal ortamlarda öğrenme

TAKLİT ETME..
BİRBİRİNDEN ÖĞRENME...

SOSYAL ÖĞRENME MODELİ

Sosyal ortamlarda öğrenme

TAKLİT ETME..

BİREYİNDEKİ ÖĞRENME

OLUMLU MODELLER

KULLANILMASI

ÇOK ÇOK ÖNEMİ

PRECEDE-PROCEED MODELİ

Toplum tabanlı, katılımcı, disiplinler arası işbirliğini önceleyen bir model..

Precede; Önce/önden yapılacaklar

Proceed; İlerleme, ilerlemek için adımlar

PRECEDE (Beş faz)

- ▶ Faz 1: Sosyal tanı
- ▶ Faz 2: Epidemiyolojik tanı
- ▶ Faz 3: Davranışsal ve çevresel tanı
- ▶ Faz 4: Eğitim ve organizasyon açısından tanı
- ▶ Faz 5: Yönetsel açıdan tanı

PROCEED (Dört faz)

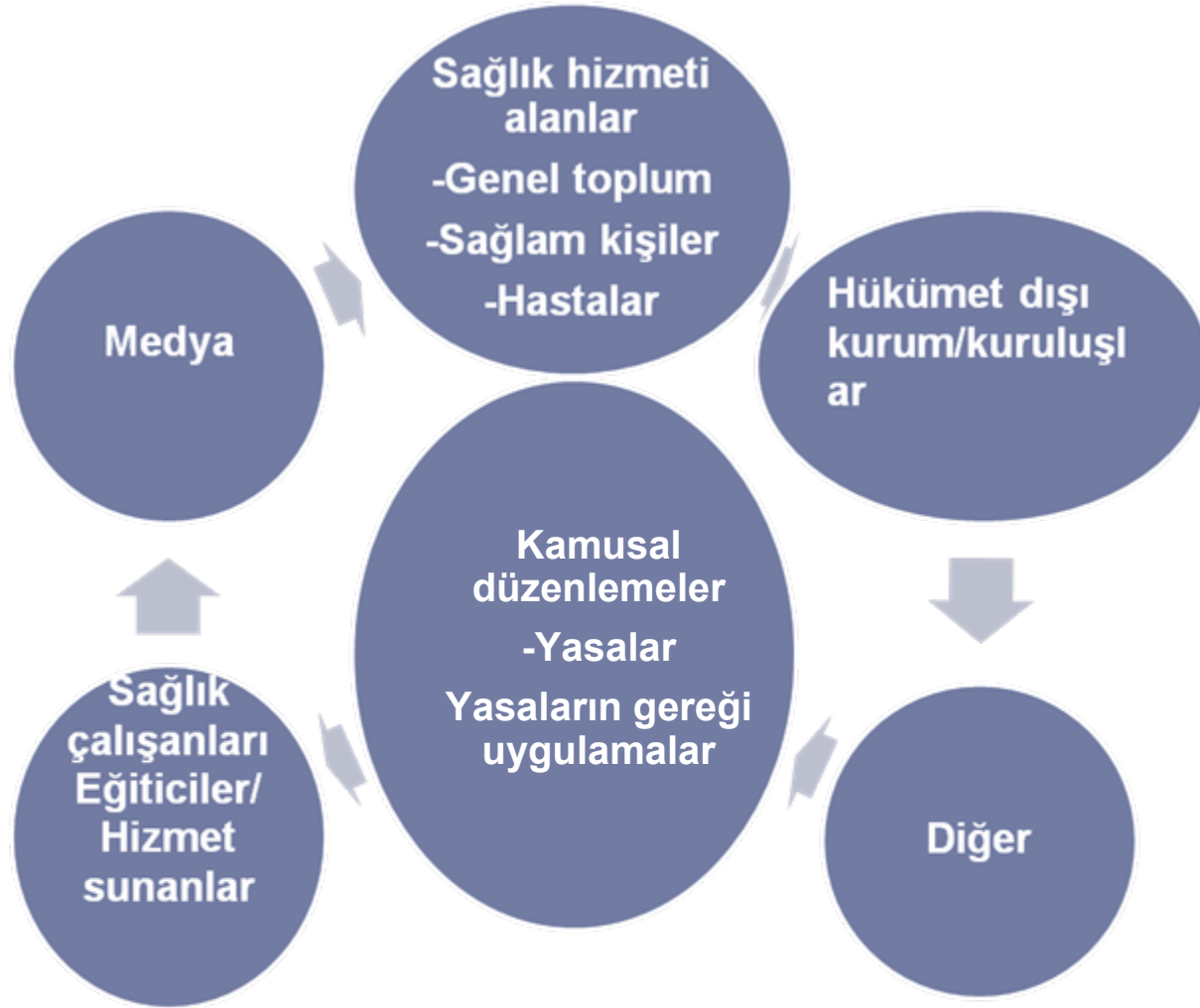
- ▶ Faz 6: Uygulama
- ▶ Faz 7: Süreç değerlendirme
- ▶ Faz 8: Etki değerlendirme
- ▶ Faz 9: Çıktı/sonuç değerlendirme

Tütün Kontrolünde TOPLUM EĞİTİMİ İçin Taraflar KİMLER?

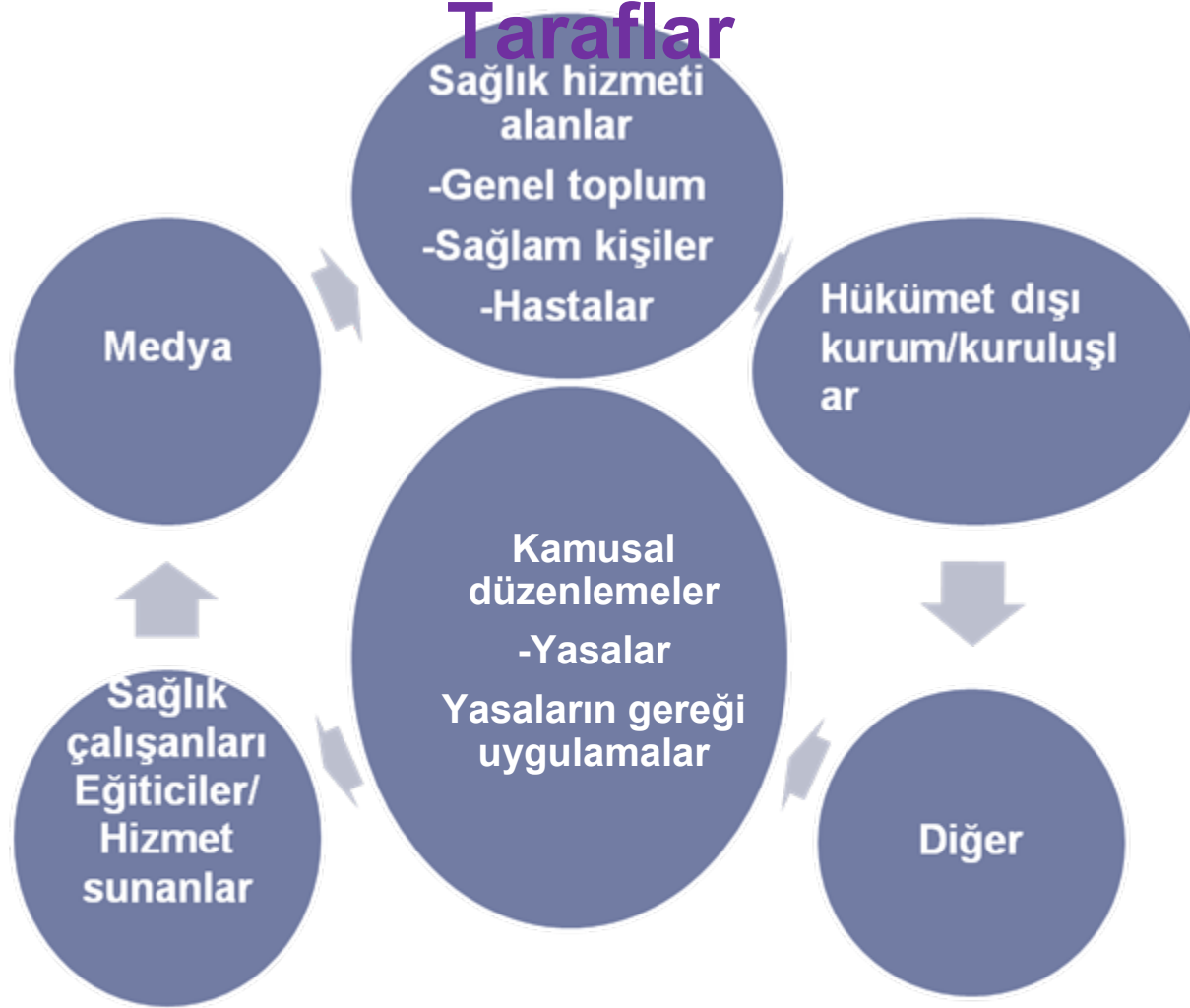

Tütün Kontrolünde Taraflar

Tütün Kontrolünde **TOPLUM EĞİTİMİ** İçin

Taraflar

Tütün Kontrolünde **TOPLUM EĞİTİMİ** İçin Taraflar

**ÖZEL GRUPLAR
UNUTULMAMALI !**

Tütün Kontrolünde **TOPLUM EĞİTİMİ** İçin Taraflar

Çocuklar; *mesajları verme yöntemi, yaşı, vb.*

Özürlüler; *gruba yönelik çalışmalar yeterli olmayabilir..*

Tütün Kontrolünde TOPLUM EĞİTİMİ İçin Taraflar

Am Ann Deaf. 2007 Summer;152(3):344-55.

Do deaf and hard of hearing youth need antitobacco education?

Berman BA, Streja L, Bernaards CA, Eckhardt EA, Kleiger HB,
Maucere L, Wong G, Barkin S, Bastani R.

Am Ann Deaf. 2011 Winter;155(5):592-604.

**Development and testing of an antitobacco school-based
curriculum for deaf and hard of hearing youth.**

Berman BA, Guthmann DS, Crespi CM, Liu W.

Tütün Kontrolünde TOPLUM EĞİTİMİ İçin

TOPLUMA ULAŞMANIN BİR
YOLU

YAZILI BASIN...

GAZETEYE YANSIYANLAR...

Kahvehanelerde okuma günleri

■ İlker KILIÇASLAN /
MANİSA, (DHA)

TOPLUM Gönüllüleri Vakfı Manisa Şubesi, merkezdeki kahvehanelerde yeni bir çalışmaya imza attı. Kahvehaneleri, sigara içiminin yasaklanmasının ardından, özellikle genç nesillerin kitap okuyabileceği yerler haline getirmek isteyen gençler, etkinliğe Altınış Kırathanesi'nden başladı. Amaçlarının kitap okuma kültürünü yaygınlaştırmak olduğunu belir-

ten Vakıf Koordinatörü Alper Uysal, "kıraat" kelimesinin okumak anlamına geldiğini hatırlatarak, "Kıraathaneler, yani şimdiki tabiri ile kahvehaneler dumansız hava sahası kapsamına girdi ve rahatlıkla kitap okunabilecek yerler haline geldi. Bunun için örnek olmak istedik. Aynı zamanda kadınların da kırathanelere girebileceğini göstermeyi amaçladık. Kırathanelerde kitap okuyacağız" dedi.

**TOPLUMDA
DEĞİŞİM...**

GAZETEYE YANSIYANLAR...

Radyasyon Soluyoruz!

DUMANDAKİ TEHLİKENİN FARKINDA MISINIZ?

SIGARA dumanındaki radyasyon oranı, tıpta kullanılan modern görüntüleme tekniklerinden çok daha fazla. Türk Radyoloji Derneği Başkanı Prof. Dr. Okan Akhan, günde bir paket **sigara** içen kişilerin yılda 20 mSv biriminde radyasyon aldığına dikkat çekerek, "Bu rad-

yasyon dozu 500'de 1 oranında kanser gelişme riskini de beraberinde getiriyor. Normal bir bireyin kanserden ölme oranı da 5'te 1 ilave risk olarak değerlendirilmeli" diye konuştu. Tıpta radyasyon kullanımının 'ölümcül risk' içerdiği bilgisinin yanlış olduğunu söyleyen Akhan, "İnsanoğlu yeryüzünde yaşadığı sü-

rece iyonizan radyasyona maruz kalmıştır. Günümüzde aldığımız radyasyonun % 48'i doğal kaynaklardan yani topraktan, güneşten ve uzaydan gelen kozmik ışınlardan kaynaklanıyor. % 46'sı tıbbi uygulamalar ve % 6'sı ise nükleer santral ve nükleer silah denemeleri gibi insan yapımı sebeplerdir" diye konuştu.

FARKLI PROFESYONELLERİN MESAJLARI...

GAZETEYE YANSIYANLAR...

Sağlık Bakanlığı'ndan annelere çağrı: Sigara içmeyi bırakın

Sağlık Bakanlığı; sigaranın kadınlarda kalıcı ve ciddi sağlık sorunlarına yol açtığını belirterek, "Ülkemizde her altı kadından biri sigara kullanmakta, buna bağlı olarak onbinlerce kadın her yıl sigara içmeye bağlı hastalıklar sebebiyle hayatını kaybetmekte ve onbinlerce çocuk öksüz kalmaktadır." açıklamasını yaptı.

► Sağlık Bakanlığı, anneler günü nedeniyle yayınladığı mesajda anne ve çocuk sağlığı açısından bazı anımsatmalarda bulundu. Sağlık Bakanlığı mesajında, sigaranın kadınlarda kalıcı ve ciddi sağlık sorunlarına yol açtığını belirttikten, "Ülkemizde her altı kadından biri sigara kullanmakta, buna bağlı olarak onbinlerce kadın her yıl sigara içmeye bağlı hastalıklar sebebiyle hayatını kaybetmekte ve onbinlerce çocuk öksüz kalmaktadır" ifadesinde bulunuldu.

Tütün ürünlerinin zararlarının önlenmesi hakkında ki kanunun, halkın dumanlız hava soluma hakkını teslim etmek üzere yani sigara dumanının zararlı etkilerinden korunmak için hazırlandığına işaret edilen mesajda, tehlikenin sadece sigara içicileri ile sınırlı olmadığı, Dünya Sağlık Örgütü'nün tahminlerine göre 700 milyon çocuğun yani dünyadaki çocukların yansın

sigara dumanına maruz kaldığı belirtildi. Bebek ve çocukların akciğerleri ve diğer organları küçük olduğu için sigara dumanının verdiği zararın erişkinlere göre daha büyük olduğuna dikkat çeken Sağlık Bakanlığı, sigara dumanının ani bebek ölümleri, orta kulak ve solunum sistemi enfeksiyonları ile inatçı öksürüğün görülme sıklığının arttırdığını kaydetti.

Ayrıca astım hastalığının gidişatını da kötüleştirdiği ifade edilen mesajda, sigara dumanı soluyan annelerin karındaki bebeklerin düşün doğum ağırlıklı olarak doğduğu ve erişkin yaşlarda akciğer ile ilgili rahatsızlıklara daha fazla yakalandığı kaydedildi. Sağlık Bakanlığı, sigara dumanına maruz kalmanın, akciğer kanseri riskini yüzde 30 arttırdığını da belirtti.

Sağlık Bakanlığı mesajında, annelere çocuklarını sigara içmekten korumaları için şu önerilerde

bulundu: "Sigara kullanıyorsanız bırakın, en azından bırakmayı deneyin. Sigarayı bırakma konusunda aile hekiminizden, size en yakın sağlık ocagından veya Sigara Bıraktırma Polikliniklerinden yardım alabilirsiniz. Anne ve babaları sigara kullanan çocuklar kendi kendilerine sigara içen bireylere dönüşüyorlar. Fakat sigara içmeyi bırakmaya çalışan ve çocuklarını sigaranın bağımlılık yapıcı etkisi hakkında uyararak, neden bırakmak istediklerini çocuklarına anlatan ve kesinlikle başlamamanın öneminden bahsederek ebeveynler galip geliyorlar.

Evinizi tamamıyla dumanlız hale getirin. Sigara içiyor bile olsanız kesinlikle evde sigara içmeyin ve kimse için sigara içmesine izin vermeyin. Kapalı ortamdaki sigara dumanı en kuvvetli hava temizleyicilerine bile dayanıklıdır ve duvarlarda en az 3 gün kalmaktadır.

Sigara kullanıyorsanız bırakın, en azından bırakmayı deneyin. Sigarayı bırakma konusunda aile hekiminizden, size en yakın sağlık ocagından veya sigara bıraktırma polikliniklerinden yardım alabilirsiniz.

MESAJ VERİRKEN KULLANILAN GÖRSELLERE DİKKAT !!

GAZETEYE YANSIYANLAR...

Sigaradan ölen e e 60 milyon dolar tazminat

ABD’de e ini akciğer hastalığı yüzünden kaybeden bir adam, sigara şirketlerine açtığı dava sonucunda 40 milyon dolar (60.7 milyon TL) tazminat almaya hak kazandı. Jacksonville kentinde yaşayan Andy Allen, “Philip Morris” ve “R.J. Reynolds” sigara firmalarına açtığı davada kaybettiği e i için tazminat talebinde bulundu. E i Patty’i 2002 yılında sadece 54 yaşındayken kaybeden Allen, bu alanda elde edilmiş üçüncü büyük tazminatı almış oldu. Allen, e i Patty’nin 36 yıl boyunca günde iki paket sigara i ti ini belirtti. Firmalar temyize gidecek. ■ DIŞ HABERLER

MESAJ VER RKEN KULLANILAN GÖRSELLERE D KKAT !!

GAZETEYE YANSIYANLAR...

İzmir Kız Lisesi'nde örnek ceza ...

İZMİR - İzmir'in en eski eğitim kurumlarından biri olan İzmir Kız Lisesi'nde, idarenin yaptığı denetimlerde **sigara** içtiği anlaşılan 7 öğrenciye, kanserli hastaları konu alan bir belgesel hazırlama cezası verildi.

İzmir Kız Lisesi'nde idare tarafından yapılan denetimlerde **sigara** içtiği anlaşılan ikisi kız 7 öğrenciye disiplin cezası yerine farklı bir ceza verildi.

Öğrencilere, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Göğüs Hastalıkları bölümünde sigaradan ötürü tedavi gören hastalarla görüşüp, sigaranın zararları konusunda bir belgesel hazırlama ve bunu okuldaki öğrencilere sunma görevi verildi.

Okulda **sigara** içerken yakalanan öğrencilerin disiplin kuruluna sevk edilerek cezalandırılmaları yerine bu kötü alışkanlığın kendileri üzerinde yaratacağı **sağlık** sorunlarını bizzat görüp ikna olarak vazgeçmelerinin daha önemli olduğunu belirten Okul Müdürü Pervin Töre, öğrencilerin disiplin kurulu yerine Onur

Kurulu'na sevk edildiğini ve öğrencilerin belgesel yapma projesine yönlendirildiğini söyledi.

Okullarında bu projeyi iki yıldan beri uyguladıklarını, milenyum çağındaki öğrencilere olayları somut olarak anlatılması gerektiğini anlatan Töre, "Okulumuzda bu tür olaylarda öğrencileri disipline vermiyor, uyarıyoruz. Ceza vermek caydırıcı olmuyor" dedi.

Ege Üniversitesi Hastanesi yetkilileriyle görüşüklerini anlatan Töre, şunları söyledi: "Öğrencilerimiz, Göğüs Hastalıkları Kliniği'nde doktor ve hastalarla görüşerek bir film hazırladı, arkadaşlarına sunacaklar. Sigaranın kötü etkilerini kendilerinin görmesi açısından bu proje çok önemli. Kaldı ki, belgeselin çekim çalışmaları sonlandı. Öğrencilerimiz çalışmalarını sonrasında ilk sözleri bir daha **sigara** içmeyeceklerini söylemesi oldu. **Sigara** zararlıdır, bunu herkes bilir, herkes söyler. Bu öğrencilerimizin, **sigara** ne kadar

zararlıdır bunu gözleriyle görmelerini istedik. Öğrencilerimiz Ege Üniversitesi Hastanesi'ndeki çalışmadan döndükten sonra burunlarında hortumla yaşamak zorunda kalan hastalardan söz ettiler, çok etkilenmişler."

Belgesel yapma cezası alan 7 öğrenciden biri olan ve ismini vermek istemeyen bir öğrenci, dört yıldan beri **sigara** içtiğini, bu proje sayesinde hastanede **sigara** içen akciğer kanserli hastaları gördükten sonra sigarayı bırakmak için çaba harcadığını

söyledi. Disiplin cezası yerine bu tip ceza aldıkları için memnun olduklarını belirten öğrenci, hazırlayacakları sunumla yeni başlamış veya alışkanlığı olan arkadaşlarını ellerinden geldiğince uyarmak istediklerini sözlerine ekledi.

EĞİTİM.... EĞİTİM..... EĞİTİM.....

GAZETEYE YANSIYANLAR...

Belçika'da, kapalı alanlardaki **sigara** içme yasağı bar ve restoranları da kapsayacak şekilde genişletilecek. 30 Haziran'da başlayacak uygulama, kimileri tarafından memnuniyetle karşılanırken kimileri de yasağın genişletilmesine kızıyor. Yasağa en çok karşı çıkanlar ise kafe, bar ve restoran sahipleri. İşlerinin bozulacağını savunan işletmeciler dün, başkent Brüksel'de eylem yaptı ve hükümetten ayrıcalık istedi. Eylemlerinde dekor olarak da yüzlerce **sigara** paketi kullanıldı. ■ **DIŞ HABERLER**

EĞİTİMDE TARAFLARA ENDÜSTRİDEN ÖNCE ULAŞMAK GEREK.....

GAZETEYE YANSIYANLAR...

Sigarayla mücadele semineri

Sağlıklı yaşam ve sigarayla mücadelede pilot bölge seçilen Sincan'da Sigaranın zararları eğitim seminerleriyle anlatılıyor.

Sincan Belediyesi "Temiz Bir Nefes İçin Sigarasız Sincan" projesi kapsamında çalışmalar aralıksız devam ediyor.

Proje kapsamında Belediye Meclis salonunda personele yönelik seminer verildi.

Toplantıda; Sigaranın insan ve çevre sağlığı üstündeki etkileri, **sigara** ile yapılması gereken etkin mücadele yöntemleri anlatıldı.

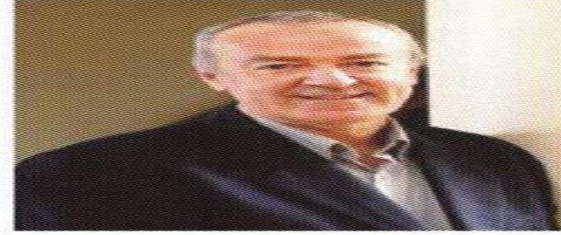
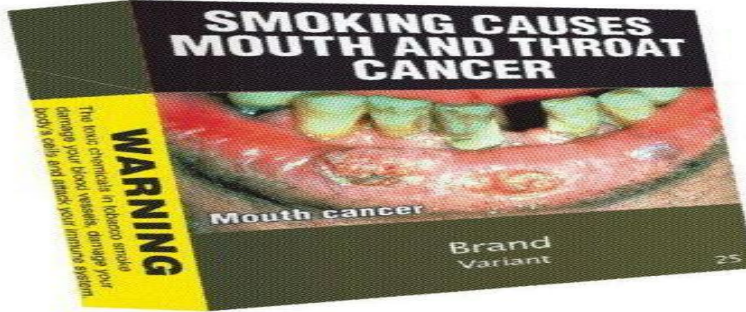
Sigaradaki en tehlikeli maddelerin nikotin, karbonmonoksit ve katran olduğunu, 2000'i zehir 4000 çeşit kimyasal madde içerdiğini ifade eden Hacettepe Üniversitesi Göğüs Hastalıkları Ana Bilim Dalı hocalarından Doç. Dr. Salih Emri; tiryakilik ve sigarayı bırakma yöntemleri hakkında bilgi verdi. Dünyada en büyük **sağlık** sorununun **sigara** olduğunu ve pasif **sigara** içicilerinin de bağımlılar kadar zarar gördüğünü vurgulayan Doç. Dr. Salih Emri; her 8 saniyede bir kişinin sigaradan öldüğünü belirterek, sigaranın önlenabilir bir ölüm nedeni olduğunu söyledi.

DURMADAN, DİNLENMEDEN HEDEF GRUPLARA EĞİTİM

GAZETEYE YANSIYANLAR...

Sigara paketlerinin ‘albeni’si kalmayacak

Prof. Dr. Simon Chapman

SİGARA ve **Sağlık** Ulusal Komitesi (SSUK) Başkanı Prof. Dr. Elif Dağlı, **sigara** paketlerinin üzerindeki “reklam” unsurunun ortadan kaldırılarak “düz paket” uygulamasına geçilmesi için çalışma başlatacaklarını, bu konuda 2012’de düz pakete geçecek Avustralya’nın deneyimlerinden faydalanacaklarını söyledi. Avustralya hükümetine sunduğu “düz paket” önerisi kabul edilen Sidney Üniversitesi Halk Sağlığı Bölümü Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Simon Chapman, uygulamada yaşadıkları deneyimleri anlatmak üzere İstanbul’a geldi. “5. **Sigara** ve **Sağlık** Ulusal Komitesi Kongresi”ne katılacak Chapman Avustralya’nın düz paket uygulamasını ilk başlatacak ülke olduğunu belirterek, eczanelerde ilaçların düz pakette satılmasından yola çıktıklarını ifade etti. Avustralya’da kamuoyunun yüzde 70’inin uygulamayı desteklediğini belirten Chapman, Türkiye’nin bu konuda iyi bir aday olduğunu söyledi. **ANKA**

BİLİM, BİLİMSEL ÇALIŞMALAR TOPLUMA ULAŞMALI.....

EĞİTİM KONUSUNDA GEREKSİNİM

EĞİTİM KONUSUNDA GEREKSİNİM

- Kapasite geliştirme

 - ...Eğitici

 - ...Eğitim setleri

 - ...Eğitim yöntemleri

- Hedef gruplara özel çalışmalar

- Değişen eğitim (içerik, hedef grup, konu, vb öncelikleri)

- Ölçme/değerlendirme teknikleri

